

(nestkastproject)

N.O.P. Papegaaienpark

© M. Sloendregt

Nestkasten verslag Papegaaienpark Stichting N.O.P. 2008

Wil de Veer

INLEIDING

Op verzoek van de eigenaar van het Nederlands Opvangcentrum voor Papegaaien, de heer Tonny van Meegen, is in 2008 door Vogelwerkgroep De Kempen een nestkastenproject gestart in het Papegaaienpark. Coördinator voor dit project is Wil de Veer, die samen met zijn vaste medewerkers de taak op zich heeft genomen om dit in goede banen te leiden.

Op 17 januari werd begonnen met het ophangen van 76 genummerde nestkasten. Deze werden alle geplaatst in het oude gedeelte. Omdat er enige twijfel was of het hout dat voor de kasten werd gebruikt wel geschikt is, zijn er nog enkele gaten aangebracht. Zou de temperatuur in de kast te hoog oplopen dan was er in ieder geval wat meer beluchting. Extra aandacht werd besteed aan het zoveel mogelijk uit de zon hangen van de kastjes.

Later bleek dat de maand mei zeer warm was dus hadden we een graadmeter voor dit (eventuele) probleem. Totaal waren er vier bewoonde kasten die van binnen nat waren. In géén van deze kasten werden dode jongen aangetroffen. Opvallend was dat het ook twee kasten betrof met een invlieggat van 45mm, die toch beduidend beter worden belucht dan de andere kasten van respectievelijk 28 en 32mm. De conclusie na dit broedseizoen is dat er (voorlopig) geen nadelige gevolgen zijn geconstateerd doordat de temperatuur in de kasten te hoog zou zijn opgelopen. Hoe de vochtigheid in de kastjes bij regen is kon nog niet worden geconstateerd. Dit zou in de periode dat er jongen zijn een probleem kunnen worden als de (natte) oudervogels steeds de kast in- en uitvliegen bij het voeren. Als proef zijn bij de kastjes die wel nat waren in de bodem gaten geboord van vier millimeter.

V.l.n.r. Ad van den Hout, Willem Louwers, Marijn van den Berk en Wil de Veer

© W. de Veer

Speciaal voor de bezoekers van het Papegaaienpark zijn er vier kastjes met aan één kant glas, afgeschermd door een weg te schuiven triplex plaatje, opgehangen zodat men het eventuele broedproces kan volgen. Deze kastjes zijn gemarkeerd met een rood kruis.

Er hangen 14 kastjes met een invlieggat van 28mm, bestemd voor o.a. pimpelmees en zwarte mees; 28 kastjes met een invlieggat van 32mm, bestemd voor o.a. koolmees, pimpelmees, bonte vliegenvanger, ringmus en boomklever; 12 kasten met een invlieggat van 45mm, bestemd voor o.a. de spreeuw; 10 speciale kastjes met een invlieggat aan de achterkant, bestemd voor de boomkruiper; 6 kasten met een invlieggat van 120mm bestemd voor o.a. holenduif en kauw; 2 kasten met een invlieggat van 150 mm, o.a. bestemd voor de bosuil, holenduif en kauw; 4 open kastjes bestemd voor o.a. gekraagde roodstaart, roodborst en ringmus. Vanwege het verdwijnen van enkele broedgelegenheden voor de steenuil in de directe omgeving van het Papegaaienpark is ook voor deze soort een nestkast opgehangen.

De bedoeling is dat eind 2008, als het nieuwe deel is ingericht, ook daar een aantal nestkasten zullen worden opgehangen. Als proef werden hier al enkele (ongenummerde) kasten opgehangen,

waaronder twee voor de bosuil. Dit leverde voor deze soort al direct succes op want bij controle op 29 maart werd in een van de kasten een bosuil aangetroffen met drie eieren. Helaas is dit broedsel in de eifase mislukt. Bij een tweede controle was de kast door een kauw in bezit genomen. Eveneens werd in het nieuwe deel een boomklever in een kast aangetroffen. De naden van deze kast en een gedeelte van de opening waren met klei dichtgesmeerd. Een kenmerk van deze soort en de reden dat kastjes waar de boomklever in broedt niet door ons worden opengemaakt. Dit om verstoring te voorkomen.

Interessant bij dit project is de vergelijking die op sommige zaken en over enige jaren getrokken zou kunnen worden met onder andere het nestkastenproject op Koningshof (Jan Wouters) en op Golfbaan Welschap (Wil de Veer). Het project op het N.O.P. is bijvoorbeeld belangwekkend bij een strenge winter omdat anders dan op beide andere locaties hier altijd voedsel voorhanden is doordat de hier aanwezige kooivogels altijd voer tot hun beschikking hebben en daar kunnen de overwinteraars van profiteren.

Een ander interessant gegeven kan zijn: voeren de oudervogels hun jongen veel hardvoer, doordat juist dit in grote hoeveelheden voorradig is (denk aan het voeren van de vogels door bezoekers, die

*Diverse broedstadia
koolmees,
van eifase tot op punt van
uitvliegen*

© M. Sloendregt

nootjes kopen in de aanwezige winkel); zijn er door het makkelijk aan te slepen voedsel grotere legsels; is het legbegin eerder dan op de andere projecten en is het succes dan juist groter of kleiner (daarom worden de kasten op Golfbaan Welschap en het N.O.P. in dezelfde week gecontroleerd); zijn er meer of minder tweede broedsels en vervolglegels en zijn deze meer of minder succesvol; zijn er door het hardvoer meer dode jongen in de nesten doordat de (zachte) maagwand van de juveniele vogels hier nog niet tegen kan etc.

Het ligt in de bedoeling om bij de grote vijver in de nabije toekomst een wand voor de ijsvogel aan te leggen.

Eveneens zullen speciale houtblokken en kastjes worden opgehangen voor solitaire metselbijen. De kastjes worden voorzien van glazen buisjes zodat de bezoekers een deel van de levenscyclus van deze bijen kunnen volgen.

CONTROLE

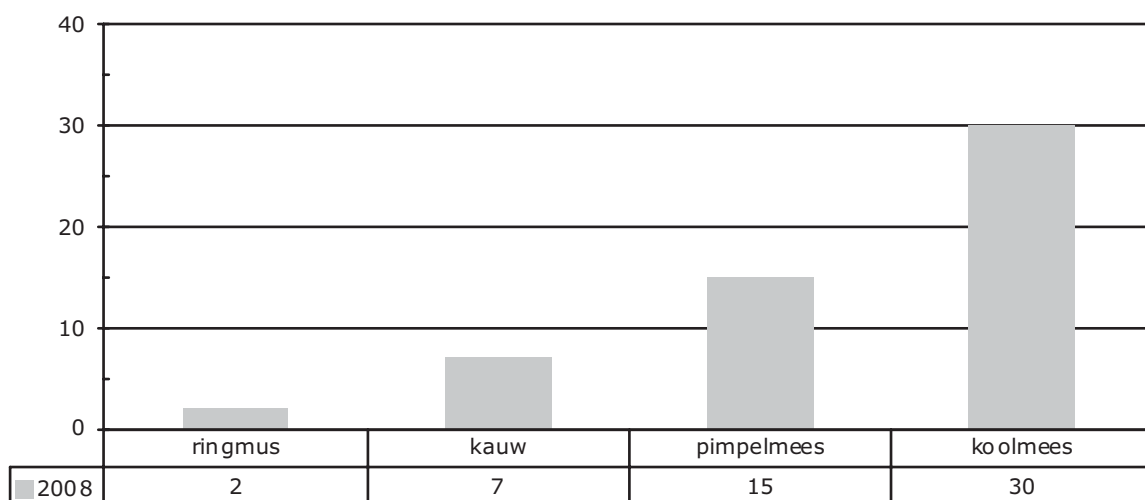
De controles werden steeds om 18.00 uur uitgevoerd omdat het park dan gesloten is voor het publiek.

Elke kast is drie keer gecontroleerd en wel op 24 april, 15 mei en 9 juni. Met name de laatste controle is van belang bij het meten van het broedsucces, daar bij

deze voornamelijk als nacontrole bedoeld de ronde geconstateerd kan worden of er zich dode jongen en/of niet uitgekomen eieren in het nest bevinden en eventuele tweede broedsels kunnen worden geconstateerd. De kasten waarin een tweede broedsel werd aangetroffen zijn op 3 juli gecontroleerd. In dit eerste jaar is 53 keer gebruik gemaakt van een kast om in te broeden en zeven maal werd een kast tweemaal gebruikt. Totaal zijn 23 nestkasten niet in gebruik geweest om in te nestelen, waarvan: 6 kastjes van 28mm; 5 van 32mm; 1 van 45mm; 4 open kastjes en 7 bestemd voor de boomkruiper. In 7 kasten werd een leeg nest aangetroffen waarin niet is gebroed. Diverse lege kastjes werden gebruikt als slaapplek, wat te zien was aan de uitwerpselen, maar deze zijn niet aangemerkt als in gebruik geweest. In een van de kasten werd een dode volwassen kauw aangetroffen. In drie kastjes bestemd voor de boomkruiper waren succesvolle broedsels van een koolmees en pimpelmees(2). In drie van de vier kastjes die voorzien zijn van een glasplaatje is succesvol gebroed en in één werd een leeg nest aangetroffen.

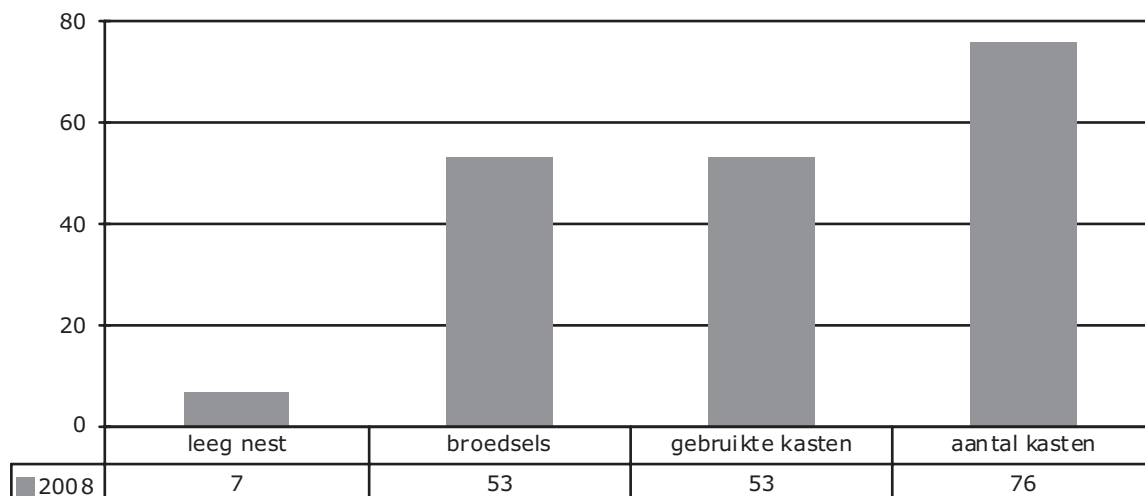
Totaal zijn er zes tweede broedsels geconstateerd. Hiervan zijn er vier in de eifase mislukt. Bij de twee andere (ringmus en koolmees) zijn vier jongen uitgevlogen en werden respectievelijk twee en één dood jong aangetroffen.

Tabel 1. Soorten en aantal in kast

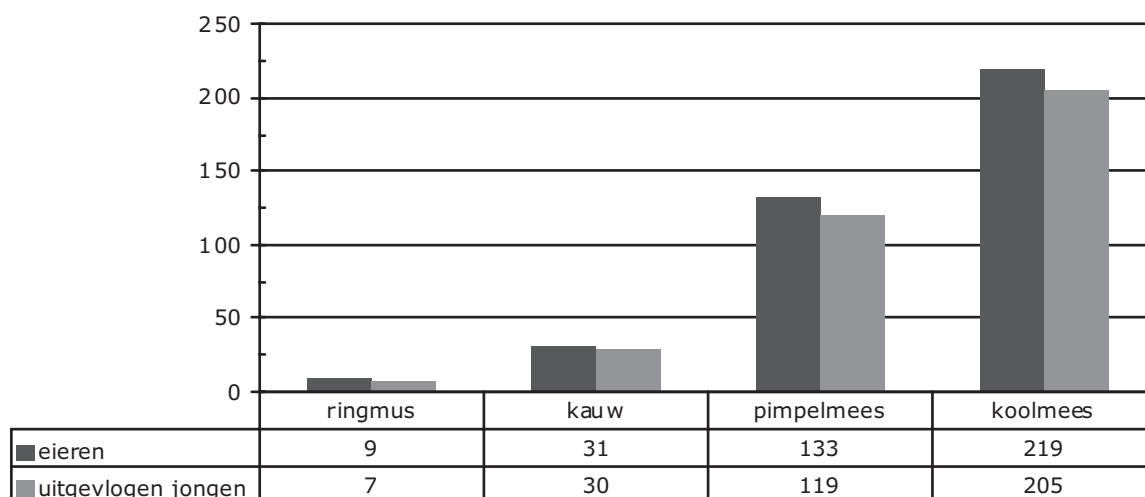

Tabel 2. Gegevens nestkasten

Tabel 3. Verhouding totaal aantal eieren en uitgevlogen jongen

SOORTEN VOGELS

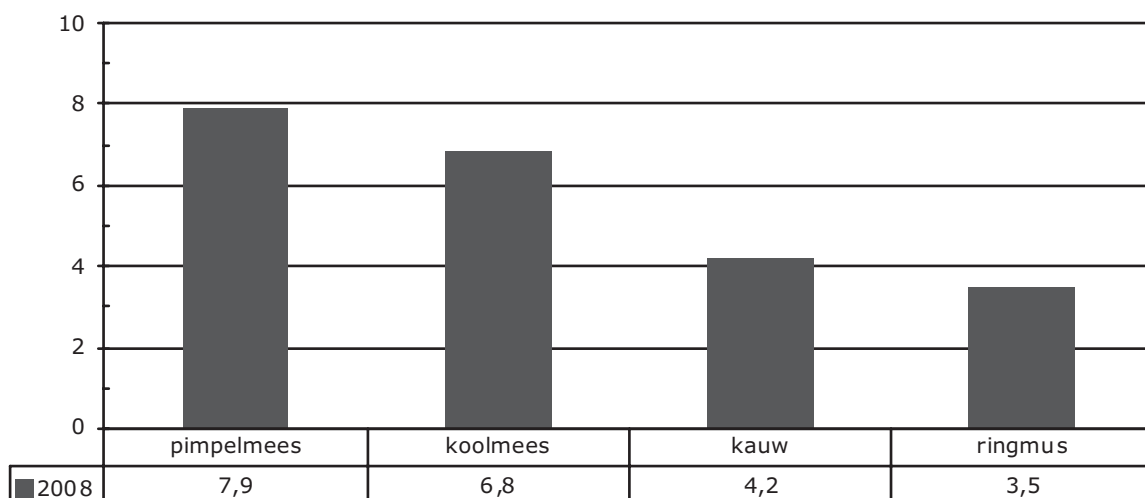
Naast de soorten die in de kastjes werden aangetroffen zijn er nog veel meer soorten die van het Papegaaienpark gebruik maken om te foerageren en/of te broeden. Het ligt in de bedoeling om in 2009 een broedvogelinventarisatie voor alle soorten uit te voeren. Dit jaar werden tijdens de nestkast controles wel de soorten die gehoord en/of gezien zijn genoteerd. Dit leverde de volgende soorten op: boerenwaluw, boomkruiper, ekster, gekraagde roodstaart, gaai, goudhaan, heggenmus, holenduif, houtduif, huismus,

ijsvogel*, koekoek, kuifeend, meerkoet, merel, ransuil*, roodborst, sperwer*, spreeuw, Turkse tortel, vink, zanglijster, zwarte mees, zwarte kraai, zwarte roodstaart, zwartkop, waterhoen, wilde eend, en winterkoning. In de directe omgeving werd de grote bonte specht, havik, kerkuil, steenuil, torenvalk, buizerd en blauwe kiekendief gehoord en/of gezien. Diverse malen werd van laatstgenoemde een vrouwelijk exemplaar jagend waargenomen.

* (waarneming Tonny van Meegen)

Tabel 4. Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per nest

CONCLUSIE

In het eerste jaar is al wel duidelijk geworden dat het Papegaaienvolk een plaats is waar veel vogels gebruik van maken om te broeden en/of te foerageren. In de toekomst zal dit, gezien de aanleg van het industrieterrein Habraken en de oprukkende woningbouw, nog belangrijker worden. Het Papegaaienvolk zou een belangrijke buffer kunnen worden tussen het industrieterrein en de nabij gelegen Buikheide. Voor de vogels is er altijd voldoende voedsel, nestgelegenheid en water aanwezig.

Ook werden er veel eekhoorns waargenomen, die zich met al die nootjes waarschijnlijk in het paradijs wanen.

De betrokkenheid van de eigenaar bij dit project is groot en het is wel duidelijk geworden dat hij er alles aan doet om voorwaarden te scheppen die in het belang van de vogels zijn.

Veel wordt er verwacht van de aanleg van de wand voor de ijsvogel en de inventarisatie van de broedvogels in 2009.

Een woord van dank gaat uit naar de vrijwilligers van ons team: *Marijn van den Berk, Ad van den Hout en Willem Louwers; Henk van Oudenhoven die bij zijn regelmatige bezoeken aan het Papegaaienvolk belangrijke gegevens noteert; de eigenaar die volledige medewerking gaf en waar indien nodig altijd een beroep op kon worden gedaan en de medewer-*

kers van het N.O.P. voor het maken van de nestkasten. Zonder hun medewerking was dit alles niet mogelijk geweest.

Speciale dank gaat uit naar de sponsors Tonny van Meegen, Blommers Bouwsystemen BV, en Autogroep Bos & Slegers die belangeloos de benodigde materialen aan ons team schonken. Zij maakten het mogelijk dat wij het veldwerk, dat wij doen ter bescherming van vogels door middel van diverse projecten in de Kempen, makkelijk en vooral veilig kunnen uitvoeren.

